

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Sectio III. De his quæ singulis hebdomadis fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

hac conscientia discussione duos colliges fructus. Alterum, ut teipsum ab erratis tuis per veram compunctionem purges, & ad desiderium emendationis prouoces. Alterum, ut teipsum intus & in cute cognoscas. Nam si non tantum ramos, sed radicem, scruteris, id est, si non tantum imperfectiones tuas sed origines earum inspicias, apertè videbis te multis vitiis sordere, multisque carete virtutibus, & teipsum non magni reputabis, sed potius ex corde despicias.

De Dormitione, ac nocturna quiete.

CAPVT XIII.

HORA quiescendi, quæ conscientia discussione subsequitur, te ad somnum honestum, quietum, & religiosum parabis. Ita ut possis dicere cum Prophetâ, In pace in idipsum] id est, cum illis ipsis, qui à fructu spiritualis frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt, [dormiam & requiescam.] In hoc igitur opere, ut studiosè & meritorie fiat, hæc obseruanda sunt: Pura ac simplici intentione ad somnum ibis, ut scilicet ita statuente, & ut vires ad ei feruendum, & pro gloria eius laborandum resumas. Specialibus orationibus beatissimam Virginem Mariam, custodem Angelum, & Sanctum illius mens patronum (de quo postea) inuocabis, ut te ab omnibus periculis, tum animæ, tum corporis, liberent, & illibatum atque ab omni Dæmonis illusionem purum custodiant, ut sequenti die absque vilo impedimento celebrare, aut communicare valeas, aut spiritualibus obsequiis tempus impendere. Quid manè meditandum sit, aut leges, nisi probè memoriter teneas, aut saltem attentâ recollectione præuenies. More solito omnium Christianorum frontem, os & pectus cruce deuorè signabis, & te in lecto ad quiescendum honestè compones. Hanc autem honestatem Bonauentura sic explicat, Honestè & compositè iaceas in dextro vel sinistro latere, nunquam tamen supinus vel aliter inhonestus. Nunquam dormias cum manibus in sinu positis, nec cruribus eleuatis, vel discooperitis, sed semper teneas tunicam vel indusium inter crura, ut nullus intueniat te inhonestè iacentem. Addit Thomas à Campis: Nec crebrò te veritas, sed quietè & pacificè iaceas, memor Christi in cruce pendens, qui in patibulo, non in molli lecto dormiens, obdormiuit.

Postquam in lecto cubaueris, Psalmos, vel orationem aliquam recita, vel quid sanctum meditare, & quanti momenti sit gratia & amicitia Dei, tecum ipse considera, quousque somno occupatus quiescas. Sic te aptum & robustum ad repellendas tentationes inuenies, & in ipso somno Diabolo tentanti resistes, & ex ipsa consuetudine bene agendi ad orationem, & sancta desideria incitari te senties. De hoc sic scribit Bernardus: Iturus ergo ad somnum, semper aliquid defer tecum in memoria vel cogitatione, in quo placidè obdormias, quod nonnunquam etiam somniare iuuet, quod etiam euigilantem te excipiens, in statum hesternæ intentionis restituat. Sic tibi nox sicut dies illuminabitur, & nox illuminatio tua erit in deliciis. Placidè obdormies, in pace quiesces, facillè euigilabis, & surgens, facilis, & agilis eris ad redeundum in id vnde non totus discessisti.

At si aliqua tentatio, priusquam dormias, aduersus tuam puritatem insurgat, eo remedio, quod pius

A & deuotus pater, Thomas à Campis, offert, tentationi te opponere: Si caro titillat, inquit, si tetra imago incidit, si quæuis alia passio mouet, nec quiescere te finit, ad orationem conuertere, signum crucis tibi imprime, flagellum, coronam spineam, lanceam, ac totam armaturam Crucifixi oppone, ante cuius virtutem non potest hostis stare malignus, nec tentationis illusio perdurare. Adhibe quoque ignem æternum, supplicia sanctorum Martyrum, Confessorum constantiam, & Virginum fortia trophæa. Attende lapides Stephani, craticulam Laurentij, fustes Marcelli, vngulas Vincentij, vepres & viticæ Benedicti, flammam sanctæ Agnetis, rotam Catharinæ, acutissimas testulas Agathæ, bullientes aquas Cæciliæ, lacrymas, amorem, contritionem, & penitentiam Mariæ Magdalene, dentes bestiarum, horridos carceres, necnon dura vincula pedum Sanctorum. Sic Deo iuuante, & ista te cogitante, ignem igne superabis, Diabolum confundes, Sanctos honorabis, in pace Christi dormies & requiesces.

B Si hanc fidelitatem erga Dominum seruans obdormieris, non solum in vigilia, sed in somno quoque tentatori resistes. Quod experiebatur Augustinus, cuius hæc sunt verba: Domine, memores mandatorum tuorum etiam in somniis resistimus. Ad idque exhortatur Paulus, dicens: Siue vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo viuamus. Cum Domino enim in dormitione viuere, est etiam, cum per somnum nostri compotes non sumus, ex præcedenti habitu in vigilia acquisito honestè formari, & ei fideles existere. Nec solum tentationibus resistes, sed & dormiens orabis, & in studiosas actiones te incumbere cogitabis, ut de sancto Honorato Episcopo scribit Hilarius Arelatenfis. Sic enim ad ipsum loquens, ait: Tuis in tantum medullis Christus infunderat, ut interdum, quod expertus loquor, membris tuis placido sopore deuinctis, illū etiam in somnis officio solito tua lingua resonaret. Sæpe dormies sanificæ exhortationis, sæpe orationis affectu officiosissimo verba fudisti. Agebatur quippe lectulo corporis requies, mentis in Christo. Et quidem prout quique affuimus, experti sumus. Tu verò vnica semper omnium requies, quam alacer sæpe referebas somnia, non aliquid prælagientia, neque aliqua in futurum anxietate sollicita, sed in quietis animæ desiderijs excitata, Martyrum scilicet, quos semper meditatione gestabas, credo, interdum alludente & prouocante cupiditatem tuam Domino, tanquam excitata in fidem tuam persequutione peragebas. Hæc ille. Enitere ergo, ut talis sit somnus tuus, somnus planè iustorum, ex quo facillè possis ad orationem assurgere, & ad vitæ spiritualis exercitia repedare.

C In vita omnia, c. 20. Superius, c. 7.

D In vita omnia, c. 20. Superius, c. 7.

SECTIO III.

De his, quæ singulis hebdomadis fiunt.

De confessione in hebdomada, faciendâ.

CAPVT I.

MENTA, quæ hactenus dicta sunt, ad disciplinam religiosam vnus eiusdemque dici pertinent, quæ quàm facillè & iucundè & sine vlla angustia à viro spirituali præstentur, illi experti sunt, qui in cœnobio bene instituto, & iuxta regulam gubernato, vitam

spiritualem

Vbi supr.

In ad Thess. 5. 10.

In vita omnia, c. 20. Superius, c. 7.

Psal. 4. 9.

Bonauent. in regim. nouit. c. 7.

Thomas à Camp. lib. 2. de discip. claus. c. 11.

Bern. ad fratres de monte Dei.

spiritualem colunt. Sicut enim natura tam mirabili ordine interiora hominis, vt cor, iecur, lien, viscera, intestina, & alia ad hoc genus spectantia, disposuit, vt exiguo spatio comprehendantur, ex quo tamen educta, testimonio Medicorum, vix duplo loco continentur: ita gratia tot ac tam varia opera, ac multo plura sic in vno die religiosè transacto ordinat, vt sine vlla pressura, aut afflictione cordis, spiritualis animus illis intendat. Alia verò actiones studiosæ sunt (vt supra tetigimus) quæ non per diem, sed per hebdomadam fiunt, de quibus nunc est breuiter differendum. Ex religiosis ergo qui Sacerdotes non sunt, & nec quotidie, nec tertio quoque die ad Sacramentum confessionis accedunt, singulis hebdomadis ex præscripto confitentur. His autem duas fortes confitentium proponimus ante oculos. Alteram, eorum non dico iam, qui sic se confitentur, & sine debita claritate, & aliis requisitis, hoc Sacramentum suscipiunt: (nam quis hoc de hominibus Deo dicatis credat?) sed qui ex quadam arida consuetudine ad confessionem veniunt. Alteram, eorum qui ex amore Dei, ex vero dolore peccatorum, & ex feruente desiderio emendationis, huic Sacramentum se subiiciunt. Prioribus illis dicemus, quod de populo Iudæorum in Psalmis scriptum est: *Destruxisti eum ab emundatione, & sedem eius in terra collisisti.* Lauacro enim illo purissimo sanguinis Christi, quo emundari debuerant, propter malum aut ineptum vsum magis sordantur: & vnde quies animæ nasci solet, quia non vt oportet, peccata sua pandunt, inde inquietudinis tribulos & spinas nanciscuntur. Posterioribus verò competit quod in alio Psalmo dicitur: *Adiuuit pauperem de inopia, & posuit sicut oues, familias.* Quis nam que pauper est, nisi peccator? & quæ eius inopia, nisi delictum? Dum autem hanc inopiam animo humili & compuncto confiteretur, mirum in modum vt descat meritis, adiuuatur. Horum pauperum, qui ex corde inopiam suam detestantur, familias ponit Dominus, sicut greges ouium, quia eos custodit vt gregem suum, & honorum operum prole fecundat.

Pf. 88. 45

Pf. 106. 41.

Dorothei
doct. 3. in
supra.Lib. 1. hu
ius tom.
p. 1.

Si verò vis numero istorum aggregari, hæc in confessionis vtu seruabis: die & hora consueta tuam conscientiam diligenter examina, & eo modo, quo supra dictum est, per cogitationes, desideria, verba, & opera, quid malè egisti, & in quo à lege vel regula exorbitasti, solerti meditatione considera. Ante iudicium interroga temetipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationem. Illa autem præcipue ad confessionem ex venialibus collige, (nam de confessione venialium loquor) quæ aliquo modo tuam conscientiam inquietant, & aliquam erubesceniam ingenerant. Dorotheus autem ait: *Admonuere autem crebro maiores nostri, non debere pati monachum remorderi se aliquando à conscientia sua, ne vna quidem te minima.* Facto autem examine, culpique cognitis, dolor sanctis considerationibus querendus est, & emendationis propositum concipiendum, de quo supra, quod satis est, diximus: & ideo omitimus, ne eadem repetamus.

Postquam huic parti penitentia satisfeceris, ad cellam spiritualis patris, vel ad locum vbi confessiones excepturus es, ibis. Si alij fratres, licet minores, aut arate, aut studijs, aut religionis annis te præuenierint, & prius accesserint, donec illi confiteantur, expectabis. Hoc autem tempore stans, aut humiliter sedens, in libello spirituali leges, vel aliquam precationem recitabis, aut mentaliter orabis, vel (quod melius videtur) te amplius ad confessionem præparabis, & doloris affectu compunges. Data tibi opportuni

tate ingrediendi ad lacus spiritualis patris, genuflextes, & inclinato aliquantulum capite, per, iube Domine benedicere, facultatem inchoandi confessionem accipies. Statim generalem confessionem facies ab Ecclesia receptam, vsque ad illa verba: *Quia peccavi nimis cogitatione, verbo, & opere.* & tunc peccata tua, tum interiora, tum exteriora, breuiter, sed clarè, distinctè, sine ambagibus, sine obliuionibus, sine excusationibus, vt ea cognoscis, apud illum dicces, & tandem per verba sequentia, mea culpa, & cetera, confessionem concludes. Admonitionem, aut increpationem iudicis tui humiliter audies, non aliter ac si Christum filium Dei te monentem, aut increpantem audires, illi enim peccata tua pandis, illi te subiicis, ab illo monita salutis tribuere dicis: siquidem Sacerdos vicem eius gerit, & ab eo remittendi peccata potestatem accepit. Satisfactionem demum tibi impositam libenter admittes, & si commodè volueris, statim exolues, & quanta potueris mentis deuotione complebis.

Hæc confessio ritè facta remissionem peccatorum accipit, & pro admissis delictis Deo nobis offensio satisfacit. Sic enim dixit Thomas à Campis, Debitor es omnium, & ad soluenda debita peccatorum vix habes vnum integrum nummum. Quis est iste nummus: Confessio oris ex vera contritione cordis. Hæc est illa confessio, quam Laurentius Iustinianus pulchre describens, mirabiles effectus habere, & magna ac pretiosa bona nobis tribuere dicit. Ille quidem sic ait: *Verus quippe penitens, ex cognitione atque peccati odio contentus in se, erubescit pro seelere, se coram Deo humiliando accusat, Sacerdotis genibus se prosternit, facinora perpetrata promit, modum exprimit, cordis intentionem detegit, tempus consummati delicti, & numerum confiterur, atque peccatorum suorum turpitudinem non abscondit. Quis enim non homini, sed Deo, cuius personam gerit Sacerdos, stare se credit, nihil valere occultare, quod fecit, sciens pro certo quod nullatenus dignus est venia, si non deiecto pudore palam, & pro vt deliquit, peccata sua euomuerit. Clamat profecto intus ratio, conscientia vrget, impellit compunctio, per custodem Angelum hortatur gratia, vt pure, simpliciter, integrè, aperitè, & distinctè confiteatur, vt non superuacue labore, curat inaniter, & absque delictorum remissione tristis abscedat. Nam quemadmodum sicca, & seicenter celato seelere imperfecta oris confessio patit in corde mortificationem, auferit indulgentiam spem, & confusionem immittit, ita è contrario humilis, integra, verecunda, & compunctione referta animus replet gaudio, agilitate quadam lætificat conscientiam, de Dei bonitate fiduciam præbet, vterius non peccandi desiderium gignit, orandi accendit affectum, gratiarum ad Deum ingeminar actiones, satisfaciendi subministrat vires, & ad Eucharistia sacra sumptionem acuit gustum. Hæc tandem est illa confessio, quam qui fecit, dum verba Sacerdotis absoluentis audit, artham diuine misericordie ideit, firmam spem remissionis peccatorum suscipit. Hanc tu frater ita exercere cuita, vt ob negligentiam tuam eius fructu non careas, & quotidie magis circumspicuas & mundus eam frequentando apud Dominum te sanguine suo lauantes, existas.*

Thom. à
Camp. 21
de doct.
et iust. 1. 3Iustin.
de
grad. per
1. 1. 3.

De communiōe suæ sumptione Eucharistie.
CAPVT II

SACRAMENTALIS confessio ad Eucharistia sumptionem omnes fideles parat, quam religioſi assidue suscipiunt, ad eamque

ex pra.

ex præscripto, octavo quoque die nostri fratres accedunt: Huius sanctissimi sacramenti vsus (in quo Christus redemptor noster verè præsens adest) tanti momenti est, vt qui ipsum non ex consuetudine, sed ex amore & ex deuotione recipit, maximum habeat vniuersæ virtutis & perfectionis adiumentum. Sol enim iustitiæ in corde susceptus quid faciat nisi illuminare? Fons amoris in mente admissus, quid faciat, nisi illum accendere? Vita verò in præcordiis immissa, quid efficiet nisi vitam animæ augere, & ad omnem eam perfectionem adducere? Homo negotiando & mercimoniis insistendo multum lucratur, sed si vt hospitem in domo sua regem excipiat, & eius oculis placeat, sine vlla comparatione ditior efficitur. Potest namque illum subito ex abiecta occupatione educere, & inter equites aut etiam inter magnates collocare. Sic prorsus, iustus non parum iustitiam auget, dum diuersarum virtutum studiis inhaeret: at si feruentissimo amore se Christo Regi regum in hospitium exhibeat, ita potest placere ei, vt repente ad quandam magnam sanctitatem euehat, & initæ familiaritatis suæ cum participem faciat. Hinc animæ sanctæ licet in oratione indicibilibus muneribus decorentur, maioribus tamen in Eucharistiæ sumptione donantur, quia in oratione, ex rituulo; in Eucharistia verò, ex fonte bibunt.

Magni tamen refert hoc sacramento sanctissimo rectè vt: nam qui eo malè vtitur, & graui peccato sedatus accedit, [iudicium, inquit Paulus, sibi manducat, & bibit:] qui verò eo tepidè, & vt seruiat consuetudini, vtitur, modicum quid fructus capit: at qui ex magna deuotione hoc sacramentum accipit, mirabiles in se effectus, & manifestam in melius, suæ vitæ mutationem aduertit. Sed quia nostri instituti tantum est modum debite communionis aperire, plurima, quæ hoc loco dici poterant, præterimus, & id tantum, quod huius muneris est, exponere aggredimur.

Duo ergo sunt in viris iustis & religiosis circa communionem extrema vitanda. Alterum, illorum qui nolent tam frequenter ad Eucharistiam accedere, Accedunt tamen ne canonem præterant, ne ab aliis fratribus notentur, & ne à Prælati puniantur. Alterum verò illorum, qui velent solito frequentius communicare, & bis, immò & ter in hebdomada, & quotidie si possent, sacramentum accipere. Horum primi aut ignauia, aut ignorantia laborant, quia aut se debite ad frequentem vsum Eucharistiæ non præparant, aut bene paratos, ex seruilis quodam timore se minus dignos existimant. Si huius modici appetitus ignauia & tepiditas causa est, rebus quæ feruorem accendant, de quibus superius multa dicta sunt, & considerationibus magnitudinis mysterij huius, & fructuum eius, est à tepido & ignauo curanda. Quis bonus filius ad benignissimum patrem venire nolit? quis frater ad primogenitum fratrem, ex quo totus pendet, refugiat accedere? Quæ sponsa, sponsi sui pulcherrimi libenter non recipiat amplexus? Sed quare iustus iustificatorem fugiat, & sanctitatis auctorem, & remissionis peccatorum & vniuersarum datorem virtutum, hospitari renuat? In hoc conuiuio omnis dulcedo animæ, omnis virtutum fructus est, vt quisque ad illud venire non metuat, cuius suauitatem & vtilitatem sola Ambrosij verba nobis exponant: Nec verearis, inquit, ne in conuiuio Ecclesiæ aut grati odores tibi, aut dulces cibi, aut diuersi potus, aut conuiuæ nobiles desint, aut decentes ministri. Quid Christo nobilior, qui in conuiuio Ecclesiæ & ministrat, & ministratur ei? Istius conuiuæ re-

A cum bentis annecte te lateri, ac te Deo coniunge. Nec fallidias mensam, quam Christus eligit, dicens: Introi in hortum meum soror mea sponfa, melli myrrham cum aromatibus meis, manducaui panem meum cum melle meo, & bibi vinum meum cum lacte meo.] In horto, hoc est, in paradiso, est conuiuium Ecclesiæ, vbi erat prius Adam quam peccatum committeret. Ibi recumbebat Eva priusquam culpâ crearet, & pareret. Ibi vindemiabis myrrham, hoc est, Christi sepulturam, vt conspuitus cum illo per Baptisimum in mortem, quemadmodum ille surrexit ex mortuis, & tu resurgas. Ibi manducaui panem, qui confirmat cor hominis, mel gustabis, quò ruaru dulcescat meatus faucium, vinum bibes cum lacte, hoc est cum decore & sinceritate: siue quòd

B meri pura simplicitas sit, siue quòd immaculata gratia, quæ in remissionè sumitur peccatoru, siue quòd paruulos consolationis suæ lacte vberibus, vt ablactati in deliciis in plenitudine perfectæ ætatis adolefcant. Succede ergo in hoc conuiuium. An metuis ne angustior domus, & breuis conuiuij locus te comprimat? O Israël, quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius: magnus est, non habet finem; altus, & immensus.] Ibi fuerunt gigantes illi, qui ab initio fuerunt statura magna, sciètes prælium. Non hos elegit Deus. Et merito non elegit, quia prælium, non pacem sciebant, Et ideo tu pacè disce, vt eligaris à Deo. Sed ne fortè incomptâ domus magnitudinè putes, & diuersoria te colunata delecent: Sapientia edificauit sibi domû, & sculpsit columnas septem.] Ipse etiâ Dominus Iesus multas mansiones apud Patre suum esse cõmemorat. In hac ergo domo epulaberis animæ cibo potique mentis, vt postea non esurias, neque sitias vnquã. Qui enim manducat, manducat vsq; ad satietatè, & qui bibit, vsque ad ebrietatem bibit. Sed hæc ebrietas pudicitia est: stus est. His verbis sanctissimus doctor non minùs eleganter quàm euidenter tractat quanta sit huius mensæ tum dignitas, tum vtilitas, tum suauitas, vt nemo ad eam cum tristitia, aut molestia, aut nausea recumbat. Quanta dignitas mensæ, quæ non in aula regis terreni, sed in domo regis cœlestis instruitur, cui Angeli assistunt, Sancti assident, in qua Christus Dei filius ministrat, corpus eius manducatur, & sanguis eius bibitur? Quanta vtilitas in qua peccata mundantur, vitia extinguuntur, passiones modû, virtutes augmentum, & dona cœlestia perfectionè acquirunt: Quanta suauitas melle illius, in qua est aqua refrigerans, vinu inebrians, lac reficiens, mel vitam nostrâ edulcans: & cibus ille cœlestis corpus ipsum confortans, (vt multi experimento cõperiant) animamque sustentans? Hunc cibû, ô frater, qui quotidie necessarius est, ideo quotidianus vocatur, octauo quoq; die tibi oblatum, non molestè, non coactè, sed libenter accipias, ita accipe, vt licet realis eius susceptio quotidiana non sit, eius tamen desiderium perpetuum sit. Si famem non sentis, æger spiritu es, eura vt conualescas, quò, cum tibi hic panis conceditur, vt famelicus comedas.

C Illi verò secundi, qui cupiunt frequentius, quàm alij hoc cibo Angelorû reñci, causam huius desiderij vestigent. Si causa est æmulatio, quia alij frequentius communicant: & nolunt minùs deuoti & spirituales apparere, seipso irritèant, & tanquam superbos contemnant, qui Sacramentum, charitatem & humilitatem prædicans, volunt ad inuidiæ & superbiæ fomentum assumere. Si verò causa est sensibilibus deuotio: quæ ex corporis Domini manducatione percipitur, seipso mortificent, & sciant, obedientiâ, & vitæ regularis amorè sensibili deuotioni præferre:

E neque

Cap. 55

Bar. 5. 24

Pro. 91. Ioan. 14.

1. Cor. II.

Lib. 1. p. 2.

Ambrosii lib. 1. de Cain. c. 5.

211

neque in hoc cibo sensibilis deuotio, vt finis quaerenda est, sed animae puritas affectanda. At si causa sit quaedam impatiens sponfi cupiditas, & violentus quidam amor, in alio quam in Domino quiescere nesciens, neque huic est omnino credendum, maxime si eum sancta & perfecta vita non approbat, si intima cum Deo familiaritas non inflammatur, si resignatio non ordinat, & obedientia, qua prompte superioris subit, non gubernat. Sed si vitae puritas, si orationis donum, si apertus ex communione profectus, si fructus aedificatio, & nullum in generatum scandalum suaderent, haec desideria à Domino promanare, bene possit illi, qui huiusmodi est, frequentior vsus huius Sacramenti etiam in communitate concedi, tantum vt ille sic viuatur, quod omnibus quantum in se fuerit, virtute praeleuat, & manibus, id est, operibus sanctis, maius sibi datum fuisse ad sancte viuendum iuuamen, ostendat. Siue autem Sacramentum hoc praestantissimum tempore à regula praescripto, siue frequentius ex facultate Praelati à religioso suscipiatur, illud Chrysolomi pra oculis habendum est, vt optata ex hoc cibo proueniat utilitas. Quos, inquit ille, magis acceptabimus? Eosne qui semel, an eos qui saepius, an illos qui raro accipiunt? Neque illos qui semel, neque illos qui saepius, neque qui raro, sed eos qui cum munda conscientia, qui cum mundo corde, cum vita irreprehensibili. Neque ergo eos laudo, qui semel in mense, aut octavo quoque die, prout sua regula praescribit, sumunt: neque eos qui obteta à Praelato facultate frequentius accipiunt: sed eos probos, & veneros, qui ita parati & dispositi ad mensam Dei sedent, vt ex ea maius emolumentum percipiant.

Sed iam de isto apparatu ad fructuosè communicandum meam paruitatem interrogas? Duplex igitur est ad sumendam Eucharistiam adhibenda dispositio. Altera quasi à longè te praeparat, & illa non est alia, quam sancta & spiritualis vita, vitiiis & distractionibus libera, & ab omni eo, quod te inquinate possit, aliena. Huius dispositionis meminit Laurentius Iustinianus, dicens: Optimum susceptionis remedium, mentis humilitatem fore non dubites. Eo namque ad Eucharistiam percipiendam eris dignior, quo corde humilior, mente mundior, dilectione feruentior, virtutibus sollicitior, & vita inuentus fueris sanctior. Mundamini, inquit Isaias, qui fertis vasa Domini. Quae nam sunt vasa Domini, secundum Chrysolomum, nisi corpora nostra, in quibus Sanctus Sanctorum, sub panis & vini signis inhabitat. Purifica itaque te ipsum, recede à negotiis secularibus, egredere ab omni desidia, & ignauia: polluta, id est, opera Deo iniusta, ne tangas, & sic ad debitam susceptionem Eucharistiae mundaberis. Si quis enim emundauerit se ab istis, erit vas in honore sanctificatum, & vtile Domino ad omne opus bonum paratum. Sanctificabitur, inquam, & deputabitur huic honori, vt Dominum suum dignè suscipiat, & tanquam Dominum suum in corde circumferens, ad omne opus bonum praestandum parabitur. Quid enim boni non possit is, qui auctorem boni dignè suscepit, & auxilium gratiae eius praesto habet?

Proximè autem sic te ad sacram communionem parabis. Tribus diebus ante diem suscipiendae Eucharistiae, sollicitius te in bonis actibus consuētis exercebis, specialem aliquam orationem facies, non tam longam, quam affectus plenam, qua gratiam & deuotionem ad debitè accedendum postules, & ad idem aliquam corporis afflictionem subibis. De hac dispositione sic scripsit Bonauentura: Quod si in die Dominico proponis communicare, studeas te ante per triduum ad feruorem spiritus ordinare, vt

is in sexta feria praecedenti ab omni cogitatione immunda abstractus. Semper autem habeas mentales oculos ad Iesum crucifixum, spinis coronatum, acceto & felle potatum, sputis & contumeliis saturatum, à peccatoribus blasphematum, acerbissima morte consumptum, lancea perforatum, à mortalibus iam sepultum. Haec cogita, illa die, siue comedas, siue bibas, siue aliquid aliud facias, vt cogitando Creatorem crucifixum, dolorem in corde habeas, tota die ostendas tristitiam in corde & in corpore, dicens cum Apostolo: Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Sabbato prophana penitus fratrum consortia declinato, & quietem mentis eligit: dies enim requietionis est, & pone strictum ori tuo silentium, vt saltem illo die non solum otiosa verba succidas, sed ipsa necessaria vix loquaris. Nam, teste Ieremia, bonum est praetolari cum silentio salutare Dei nostri: & vsque ad completorium exerceas te aut in lectione, aut in bona meditatione. Ipso die communionis diligentius surges è lecto, feruentius actus diuini cultus exercebis, & tempus meditationis in his, quae te ad amorem, & timorem, & reuerentiam accendant, infumes. Quidquid cogitaueris, quidquid loquutus fueris, quidquid egeris, hac intentione perficies, vt te magis aptum ad Christum suscipiendum reddas, & vt magis gratias oculis eius appareas. Aduerte, quanta sollicitudine diligentiase ornant, vt aspicientibus pulchra videantur, & quanto studio se lauant, comunt, & vestiunt, intentione praua aut praepostera, hunc ab eis susceptum laborem inficiunt: sic tu indue te ipsum & laua, & corpore ac mente purifica, vt Domino tuo decenter allitas, & hac rectissima intentione tuum laborem emunda.

Si curam bene sanctaeque viuendi susceperis, si tribus te diebus ante communionem disposueris, si die illo, oratione, gemitu, corporis afflictatione, & sanctis desideriis paraueris, & post haec nulla sensibilem deuotionem, sed potius mentis ariditatem senseris, noli tristari: quia non ob id magno huius Sacramenti fructu carebis. Audi quid de hac te scribit Laurentius Iustinianus: Nemo autem seruorum Dei ab hoc profectus se subtrahat Sacramento, quamuis actualis desit deuotio: nec quisquam eo priuetur. Diuersimodè etenim operatur Dei sapientia in libi famulantibus, effectus gratiarum suarum, nullique fas est iudiciorum Dei arcana rimari, incomprehensibilia namque sunt, & intellectui inaccessibilia humano. Propterea non debet à sancto Domini conuiuio repelli in deuotus iustus viuens, virtuosè conuersans, humiliter se agnosens, pure contentus, & reuerenter accedens. Talis quippe insensibiliter ac spiritualiter hoc Sacramento nutritur & viuunt. Nam manna absconditum est in se, continens omnium spiritualium abundantiam deliciarum. Si ergo non consolationem, sed Dei gloriam, & mentis profectum quarebas, patietur sustine, & resignato animo, si consolatione careas, dummodo robur aduersus tentationes, & formidinem ad bene operandum, & maiorem puritatem percipias.

Post communionem per horam, aut saltem per semihoram, ad agendas pro tanto beneficio gratias te colliges. Nam Thomas à Campis non solum defectui dispositionis, sed etiam gratiarum actionis extinguitatem nostri profectus ascribit. Eius verba: Timendum, quod multi fructum paruum accipiunt de mensa Christi: quia nec antea, nec postea sunt in sufficienti custodia sui, nec satis reuerenter praecogitant, quis est, qui veturus est, nec postea ruminant, quia hodie Sanctus Sanctorum ingressus est ad eos.

Chrysol. hom. 17. ad Heb.

Iustin. de triuphali Christi e. gon. ca. 4. ad med.

Isaia 12. 11.

2. Tim. 2. 21.

Bonav. in regul. no. uir. c. 4.

Gal. 6. 14.

Thom. 3.

Laurede discip. et perfomm. c. 19.

Thom. de vit. solit. li. 1. c. 35.

Qui

De H. B. T. om.

Qui autem solliciti sunt preparare interiore domum suam, & occurrere latenter obuiam Christo, ipsi noverunt quid efficaciam & suavitatis habeat hæc sacrosancta communiõ. In hoc agnoscitur uniuscuiusq; devotio, & amor ad Christum, secundum quod ingeniosè se aptare curaverit ad susceptionem eius. Christum verum Deum, Regem omnium potentissimũ, nostrarum necessitatum promissorem benignissimũ, in domo cordis hospitem excepimus, & eum solum & insalutatũ relinqueamus: Venit ipse, ut petitiones nostras exaudiat, miserisq; subveniat, & nihil ab eo postulabimus? Amantissimè conclave mentis nostræ ingressus est, & nulla voce gratiarũ actionis ei respondebimus? Ne in tantam ingratitude incurras, & talem proficiendi occasionem amittas, sede ut altera Magdalena ad pedes Domini, quem hospitem excepisti. Audi attentè sermones illius, si aliquid te docere dignetur. Alloquere illũ, de hospitij vilitate & nuditate confundere, de parva & tepida dispositione veniã pete, vires tuas, & mēbra, ac talenta tua in eius obsequiũ affer, miserias & necessitates pande, virtutes exopta, ad earum adeptionem auxiliũ implora, & multuarius te exerce amoris affectibus. Si ita feceris, non patietur Dominus, ut sine magno fructu ab eius præsentia discedas, immò faciēs faciet, & te donorum suorum copia replebit.

De auditione verbi Dei.

CAPVT III.

SINGVLIS etiam hebdomadis vniuersi (vt opinor) religiosi verbum Dei audiunt, & Prælati per se, vel per substitutum, ad perfectionem, exhortantis sermonẽ excipiunt. Est enim vita religiosa, sicut & aliorum bonorum, ita & verbi Dei abundans, quo cultores suos sanat atque sustentat. Quibus congratulari possumus verbis illis Pauli: Gratias ago Deo meo in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo Iesu: quia diuites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni sciētia. Si illi adhuc imperfecti sũt, à vitiis & imperfectionibus sanati: perfecti, in omni sciētia conferuat. Nã, vt testatur Bernardus, duo operatur verbum Dei, & animas vitiosas sanat, & bonas admonet. Hoc verbũ Dei est ille panis subcinericius, qui voluebatur aduersus caltra Madian, & tabernaculum vitiorum subuertit, & terræ funditus coegrauit. Tuba est, inquit Hugo Victorinus, panis est, gladius est. Tuba est, quia auribus insonat; panis est, quia esurientiũ iustitiã mentes sanat; gladius est, quia cordiũ secreta penetrat. Sed videndum est, quonã modo religiosi Dei verbum audire debeant, ne in abundantia panis, quasi panem non habeant, & inter suauissimas epulas fame pereant.

Si ergo vis, o iuste, ex verbi Dei auditione proficere, cum magno desiderio audiendi & aliquid discendi ad exhortationem accede. Tibi namque dicit Salomon: Stude sapiētiæ fili mi, & lætificet cor meũ vt possis exprobranti respondere sermonem. Audi, inquam, non oscitanter, sed diligenter, verba sapiētiæ, vt habeas ad manũ doctrinam Spiritus, quã in omni virtute crescas, & demoni te ad peccata trahēti respondeas. Et Ecclesiasticus, Os prudentis, quæritur in Ecclesia, & verba illius cogitabũt in cordibus suis. Sapiētes scilicet verba Dei non perfunctoriè & negligenter audient, sed in cordibus suis ea cogitant, & ad salutem operandum solerter expendent. Hoc autem desiderium spirituale excitabis, si te doctrina spirituali indigere animaduertas. Non enim quia vitã religiosam sectaris, quæ spiritualis doctrinæ est feracissima, ideo huius doctrinæ auditione non

Aeges. Immo ideo tanto maiori studio & attentione audienda est, quanto experientia compertum habes ex tam frequenti doctrina negligenter audita, te nullum hæc tenus, aut exiguum fructũ percepisse. Quadiatque in hunc locum similitudo Clementis Alexandrini tantisper immutata; Quod sicut pisces, qui in salso & nascuntur, & nutriuntur, salibus tamẽ ad edendum indigent; ita & religiosi in campo doctrinæ spiritualis educati, eadem doctrina opus habent diligenter audita, vt à vitiorũ corruptione protegantur.

B Prælatum aut alium quemuis eius partes agentem, non aliter quã Christum loquentem & docentem auscultes. Ipse enim est, qui per administratos suos loquitur, ipse qui per os eorum verba vitæ cordibus audientium instillat. Sanè quod dixit Dominus ad Jeremiam, idem omnino ad prælatos & Euangelicos prædicatores dicit. Noli dicere, puer sum, quoniam ad omnia, quæ mittam te, ibis, & vniuersa quæcumque mandauero tibi, loqueris. Et postea, Ecce dedi verba mea in ore tuo. Si autẽ hunc, quem audis, Deus misit, vt te doceret, si verba sua in os eius misit, si quæ mandauit, ille proponit, nõ est cur solum hominem loquentem putes. Nihil autem refert si Prælatum, aut alium cuius senex eius vicem gerēs, minus literatus sit, aut minus eloquens, aut minus in rebus spiritualibus exercitatus: nã si verba Domini proponit, parit reuerentia audiendus est, ac si magnis donis & talentis polleret. Nam sicut in humanis rebus, vt simili vtat Chrysostromi, quando regum diademate coronatus literas mittit, tunc is qui adfert eas, per se nullius momenti est, sed humilis quidã sape, neque progenitores numerare sciens, obscurus, & ex obscuro, sed non ad illũ spectant, qui literas suscipiunt sunt, sed propter regis literas, magna reuerentia, & silentio eas suscipiunt. Sic etiam auditores non ad dicentem respiciunt, neq; ad tenuitatem eius, sed quia quæ dicit, à Deo affert, ea collecto animo & attento accipiunt. Hæc ille. Neque etiam refert quod præfectus cõmunia & omnibus nota proponat. Non enim doctrinam spiritus audis, vt noua discas, sed vt ad ea, quæ didicisti, opere complenda inciteris, & vt de hoc, quod scilicet honum cognouisti, & nõ fecisti, erubescas. Nam si sermo Dei non venisset ad te, nec loquutus fuisset tibi, fortè peccatũ non haberes, tunc autem excusationẽ non habes de peccato tuo.

C Audi igitur verba Christi te per Prælatũ monentis, non cum tædio & nausea, sed attentè & desideranter, non ex curiositate, sed ex desiderio discendi vtilia, aut operandi perfecta. Audi, non vt statim eorum quæ audisti, obliuiscaris, sed vt ea postea mediteris. In lege quippe scripta, animalia quæ ruminabãt cibum, munda erant; in lege verò noua animæ, quæ verba Dei audita meditantur, & quasi in propria substantiam actione conuertunt, ad magnam munditiã perueniunt. Hunc esse illius legis spiritum Augustinus manifestè testatus est. Verbi auditor, inquit, similis esse debet animalibus quæ ab hoc quod ruminant, munda esse dicuntur, vt non pigeat cogitare, quæ in aluo cordis accepit; & cum audit, sic similis edenti; cum audita in memoriam reuocat, sic similis ruminati. Si ita verbum Dei audieris, profectò beatus eris. Quoniam beati, qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud. Ad audiendum igitur breui oratione te prepara, quã & loquenti gratiam dicendi, & tibi ac aliis audientibus adiutorium ad proficiendum poscas. Audi humiliter non vt censor, sed vt rudis discipulus, audi attentè, vt quæ audieris, memoria retineas, aut fideliter, vt ceu bona terra ex semine tibi commissio fructũ operis profetas, & sic ex abundantia doctrinæ ditissimũ virtutum cumulũ reportabis.

Clem. Alex. 1. Stromat.

Ter. 1. 7. Chryl. ho. in Genes.

Leu. 11. 3.

Aug.

Luca 11. 28.

1. Cor. 1. 45.

Bern. ser. 15. de par. 111. Iud. 7. 13.

Hug. ser. 63. 40. 2.

Prou. 27. 11.

Ecl. 21. 10.

De collatione spirituali.

CAPVT IV.

Mos collationum spiritualium, quibus media vincendam aliquam tētionem, vel propternendum vitium, vel assequendam virtutē, inquitimus, ac modum inter nos studiosē sanctēque viuendi conferimus, tam antiquus est, vt ab ipsis Sanctis Apostolis sumptis approbationis exordium. Paulus enim ad Galatas scribens, sic ait: Ascendi autem secundum reuelationem, & contuli cum illis (nimirum cum Apostolis) Euangelium, quod prædico in gentibus, ne forte in vanum currem aut cucurrissem.] Nō ascendit ille ad discendum Euangelium, quod antea ab ipso Christo immediatē didicerat. Vnde præmiserat: [Notū enim vobis facio, fratres, Euangelium, quod euangelizatum est à me, quia non est secundum hominem, neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per reuelationem Iesu Christi.] Sed ascendit conferre Euangeliū, nam collatio æqualium est, qua de proposita quæstione singuli exponunt, quid sentiant, vt dum in eodem sensu conueniunt, se magis ad bonum sectandum, & malum fugiendum, accendant. Hæc igitur Pauli & aliorum Apostolorum collatio, in eum scopum à doctore gentium ordinata est, non vt aliquid noui disceret, sed ne in vanum curret, aut cucurrisset, id est, sine fructu apud homines laborasset. Fidelibus enim suspecta esset eius doctrina, & meritò, si doctrina aliorū Ecclesiæ procerū dissentiret. Hinc autem vsus inoleuit inter spirituales viros, vt aliquando loco exhortationis collationem instituerent, qua vno interrogante, & aliis ad interrogationem respondentibus, & Præfato quod sentiendum est discernente, vniuersi in bono erudiantur, & ad omnem perfectionem excitentur.

Fuisse verò apud illos religiosos antiquos frequentissimum collationum vsū, ex Ioannis Cassiani insignibus collationibus constat, quæ non solum facundia illius obseruantissimi Eremitæ mentes legentium mirificè delectant & mouent, sed & omnem spiritus doctrinam continent. Formulā collationis instruendæ apud eundem Cassianū inuenio, quam ad vilitatem eorum, qui in similibus collationibus spiritualibus assueti non sunt, non cunctabor scribere. Ita ergo ille collationem quandā tempore Beati Antonij habitam narrat: Memini igitur quondam in annis adhuc pueritiæ constitutus, in partibus Thebaidis, vbi Beatus Antonius morabatur, seniores ad eū perfectionis quærendæ gratia conuenisse. Cūque à vespertinis horis vsque ad lucem fuisset protracta collatio, circa quæstionem hanc maximum noctis spatium consumpsisse. Nam diutissimè quærebatur, Quanam virtus vel obseruantia monachum possit à diaboli laqueis, ac deceptionibus custodire semper illæsum, vel certè recto tramite, firmoque gressu ad perfectionis culmē euehere. Cūque pro captu mentis suæ proferret vnusquisque sententiam, & alij quidem hoc in ieiuniorum vigiliarumque studio collocarent, quòd his videlicet extenuata mens, ac puritatem cordis & corporis assequuta, Deo facilius vniueretur: alij, in contemptu vniuersarum rerum, quibus si penitus mens nudaretur, tanquam nullis deinceps retinētibus laqueis, ad Deum expeditior perueniret: alij, anachoretum necessarium, id est remotionem, & eremi secreta censerent, in qua commanens quis familiarius interpellare Deum, etique possit peculiarius inharere: Nonnulli sectanda charitatis, id est huma-

A nitatis, studia definirent, eo quòd his regna cælorum daturum se Dominus in Euangelio, velut specialius reprobaret, dicens: Venite benedicti Patris mei, possidere paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurui enim, & dedistis mihi manducare; sitiui, & dedistis mihi bibere.] & cetera. Cūque in hunc modum diuersis virtutibus aditum certiorē ad Deum parari posse discernent, essetque noctis maximum tempus hac inquisitione consumptum, intulit demum Beatus Antonius, Omnia quidem hæc, quæ dixistis, necessaria sunt sitientibus Deum, atque ad eum cupientibus peruenire, sed his principalem tribuere gratiam, nequaquam nos innumeri multorum casus & experientia permittunt, & cetera.

B Hæc est forma collationis, cui non solum magnus Antonius adfuit, verum & illam maximè commendauit. Nam Athanasius quandam eiusdem sanctissimi patris exhortationem habitam ad fratres commemorans, ab his verbis illum exordiū desumpsisse ait: Ad omnē quidem mandatorū disciplinam Scripturas posse sufficere, sed & hoc optimum fore, si mutuis inuicem fratres sermonibus consolarentur. Et vos ergo, inquit, vt patri referere, quæ nobis, & ego quæ per longam ætatem consequutus sum, quasi filiis indicabo.] Multa alia sunt in Sanctorum historia Theodoretis, & in Dorothei doctrinis, & in Palladij Lausiacæ, ex quibus hunc vsū collationum spiritualium apud veteres religiosos vixisse conspicitur. Nec prætereundum est, quòd de illo scribit Basilius in hunc modum: Operæpretium est autem si stas interdum quibusdam temporibus, certisque locis concessus celebretur eorum, qui fratrum conueniuntibus præsent, in quibus videlicet, cū de rebus iis, quæ sibi præter rationem acciderint, tum de difficultatibus etiam ad tractandum naturis, aut moribus, & quomodo in singulis moderandis se gesserint, vicissim inter se cōmunicent & conferant: quò videlicet si aliquid aliquando minis rectè ab aliquo factum fuerit, id adhibita locuplete multorum sententia, maiore cum autoritate, quod in medium adductum est, quale sit iudicetur. Contraque, si quid rectè gestum, multorum similiter testimonio comprobetur.] Sic ille. Hic ergo vsus à Sanctis antiquis commendatus, non esset à recentioribus deserendus, vt ex eo copiosum fructum, sicut & illi colligerent. Si enim scientiæ mutua condiscipulorum collatione discuntur, si res ad gubernationem, & ad negotia bellica pertinentes, collatione tractantur, cur res spiritus & salutis nostræ non conferemus, vt inde quid faciendum & quid fugiendum sit, auditis aliorum sententiis, cognoscamus? Salus, inquit Salomon, vbi multa consilia.] vel, vt habent Hebræi, in multitudine consultorum. Multos igitur eiusdem propositi & vocationis audire debemus, vt eorum experientia ad salutem nos doceat, & de his quæ sola industria propria consequi non valet, ipsorum sermo exhortatorius erudiat.

E Si ergo alicubi vsū harum spiritualium collationum inuenieris, eis adesse, & fructum eruditionis percipisse non pigeat. Et sicut seniores & principes Indozorum conferebant adinuicem, quomodo Christifidiorum memoriam deleterent, & Apostolos perderent: ita & tu cum viris spiritualibus confer, quomodo Christum sequaris, & Apostolos imiteris. Aliquando defectum tuum simpliciter pande, & remedium, verbi gratia, ad ariditatem & distractionem orationis, quam patieris, ad vincendam iram, ad continendum sanctis cogitationibus cor, & ad alia huiusmodi, humiliter quære, & fratres tuos super his, quæ aut repellere aut habere cupis, interroga. Sermo enim dicebatur

Gal. 1. 2.

Galat. 1. 11. 12.

Cass. coll. 2. 6. 12.

Mat. 25.

Athanas. in vita Anst.

Basil. lib. regu. su- sūm disp. 6. 54.

Pro mt. 14.

Ab. 4. 15.

2. Regum
10. 18.

in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela.] & sic proficiebant. Abela interpretatur locus consilij. Quis autem locus ad capiendum consilium aut aprior, aut illustrior religiosorum cōsēssu, in quo singuli loquuntur, non tam quæ legerunt, aut audierunt, quàm quæ experimento didicerunt, & oratione à magistro veritatis impetrarūt: Ibi ergo non dubites interrogare, vbi sine fūco veritas discitur, vbi sine respectu alicuius perfectè veritas edocetur, vbi astus Dæmonis, & misericordia Dei aprissimè propalatur. Situ interrogatus fueris, habeat caput responsum tuum: summam dicas & paucis, ac simplicibus verbis tuam sententiam absolvas, eaque in medium proferas, non tam quæ legisti, quàm quæ actione aduersus vitia pugnando, aut virtutes querendo comparasti. Si nec interroges, nec respondeas, humiliter cum desiderio discendi loquentes audi, etiamsi indoctiores, aut rudiores, aut planè idiotæ videantur, quoniam sapissimè diuina [sapientia aperit os mutorum, & linguas infantium facit disertas.] Et ab ore istorum non semel, nec sine admiratione accipies, quod literatus non protulit: quia volumina aliorum tantum legit, & perfectè operari hæcenus ignorauit.

Ecclesi. 32.
11.Sap. 10.
21.

De retinendis propriæ despicientiæ signis.
CAPVT V.

SVNT etiam in familiis religiosis introducta quædam humilitatis, & despicientiæ propriæ, ac compunctionis exercitia, quibus spirituales viri cum in vnum conueniunt, se mutuo ædificant, & ad virtutis desiderium accendunt, vt si dum congregatio ad mensam recumbit, quidam ex religiosis culpas suas, quæ nihil offensionis & multum ædificationis habent, publicè fateantur, si prostrati, aliorum pedes exosculentur, si humi sedentes, more seruorum, & non cum aliis pane vescantur; vel si alia similia faciant, quæ serui inuenit, humilitas probauit, & victoriæ passionum desiderium introduxit. Harum mortificationum (sic enim vocantur) vel humiliationum vsus non est nouus, immò ex gestis ipsius magistri humilitatis assumptus. Ipse namque surrexit à mensa, & discipulorum sedentium pedes lauit, lotos linteo terxit, & iam à se mundatis (vt est credibile) oscula fixit. Quin & Magdalena conuiuium, in quo Dominus epulabatur, ingressa, pedes eius osculata est; nec, si Domino gratum existimasset, aliorum recumbentium pedes osculari erubesceret. Plenæ sunt Sanctorum historiæ similibus humilitatis exemplis, quibus sancti viri aliorum pedibus figebant oscula, & se coram aliis peccatores dicebant, & se stultos & emotæ mentis simulabant, aliæque non ad fastum, sed ad augmentum meritorum, & ad ædificationem fratrum assumebant humilitatis insignia. Quæ aliquando sponte, nonnunquam verò iussu Prælati exercebantur, vt ex Climaco (vnum enim exemplum proferamus in medium) licet colligere. Cum ad mensam, inquit, aliquando consedissemus, summus ille magister inclinans suum sanctum os ad aurem meam, Vis, inquit, tibi ostendam in extrema profundaque canitie diuinum sensum atque prudentiam? Cumque id summis precibus orarem, aduocat ex proxima mensa, quendam Laurentium nomine, qui quadraginta ferè octo annos in Monasterio degerat, sedensque erat Sacratij Presbyter. Qui cum venisset, atque Abbati genibus flexis staret, ab illo quidem benedicitur. Sed cum surrexisset, nihil illi penitus dixit, sed sic ante mensam sine cibo stare permisit.

Ioh. 13.

Lucæ 7.
38.Climac.
de obed.
grad. 4.

A Erat autem tunc prandij initium. Itaque prolixam horam, & fortasse duas immobilis stetit, ad eò vt ipse quoque erubescerem, neque enim in illius faciem intueri præ verecundia possem. Erat enim canus totus, octogesimoque iam agebat ætatis annum. Mansit autem sine responso vltimo vsque ad refectionis finem. A qua cum surgerem, mittitur iam à sancto illo, vt memorato Isidoro diceret trigesimali noni Psalmi initium. Hæc ille. Qui & supra in eodem gradu, de publica apud fratres manifestatione culparum, pluribus disserit, vt intelligamus, nihil ad virorum spiritualium feruorem nunc in familiis religiosis fuisse introductum, quod non autoritate antiquitatis firmetur. Nos autem nolumus nunc eam publicam culparum grauiorem manifestationem suadere, quam Climacus narrat, sed ex ea colligimus, quàm vtile & humilitatis plenum sit, leuiiores culpas coram fratribus fateri, & ex spiritu compunctionis, nos peccatores & habitus religionis indignos accusare.

B

Quare si tu, ò vir Dei, eam religionem profitearis, in qua hæc necdum obliuioni tradita sunt, impense rogo ne eadem excidere tua negligentia permittas, sed (quod ad te attinet) integra & inuiolata custodias, & non tam verbo quàm opere alios fratres ea in magno pretio habere doceas. Si iuuenis es, sæpe in his te exerceas: si senex & plenus dierum ac meritorum, aliquando eadem præstare non desinas. Nam licet hæc parua sint, non parum valent, nec exiguum ex illis fructum colliges. His enim pro quotidianis negligentis satisfacimus, nos humilitatis operibus exornamus, ad feruorem & deuotionem excitamus, & tepidiores, ista aspicientes, ad imitationem accendimus. Et beatus ille, qui columbæ simplicitatem induit, qui se minimis ad proficiendum indigere cogitat, & qui prima illa mortificationis opera à primis illis patribus introducta vitæ suæ sanctitate conseruat. Iam initia religionis nostræ elapsa sunt, fateor: iam instant alia tempora, assentior: sed illa tempora instant, in quibus oportet, si zelum Dei habemus, ea summis conatibus tenere, quæ à patribus nostris didicimus, ne ab amore perfectionis excidamus.

C

Ad hoc mortificationum genus pertinent vilia & abiecta feruitia, à quibus nullus bonus religiosus se debet eximere. Qualia sunt, domum euerrere, patellas mundare, fratribus ad mensam sedentibus ministrare, & alia huiusmodi ministeria humilitatis obire. Ille enim qui omnium est Dominus, dixit: Qui maior est in vobis, fiat sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator. Nec solum verbo docuit, sed & exemplo ad id præstadium incitauit. [Nam & ego, inquit, in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.] Basilius hoc documentum à religiosis esse seruandum grauissimis verbis ostendit, & utilitatem eius exposuit. Ille sic ait: Atque etiam intelligendum illud est, debere pietatis cultorem viliora etiam munera magno cum studio, magnaque cum animi alacritate suscipere, scientem nihil minutum esse, quod Dei causa fiat, sed grande & spirituale, quod cælum nobis & præmia cælestia conciliat. Quamobrem licet communibus vilitatibus inseruentia sarcinaria sequi iumenta oporteat, reculare tamen non debet. Siquidem venire in mentem Apostolorum debet, quàm alacriter illi Domino paruerunt, quando illis mandauit, vt ad se pullum adducerent; cogitarèque, & illos quoque, quorum causa iumentorum curam suscipiat, fratres Domini esse, & tributâ ipsis beneuolentiâ, studiūque; in ipsum Saluatorè redundare, qui dixit: Quatenus fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Quòd si sua facit, quæ minimorū

Lucæ 22.
26.Basil. c. 8.
mon. c.
24.Matt. 25
40.

sunt, sine dubio multo magis, quæ Electorum sunt, ea sibi vendicabit, modò ne officium causam ad licentiam existimet. Quin summa potius animi attentione munire seipsum debet, ut cum sibi, tñ cæteris, in quoscumque cum casus detulerit, pariat vilitatē. Porro si de muneribus ipsis quæ abiectiona sunt, aliquid exercendum sit, scire conuenit, Saluatorē quoque ipsum discipulis ministrasse, & abiectiona opera facere non reculasse: magnūque homini esse, si Dei imitator existat, cum per hæc quæ humilia sunt, ad altitudinem illam, quod illum est imitatus, ascendat. Quamquam quis iam humile ausit quippiam appellare, quod Deus ipse attingere nō recusauit: Hæc autem non ad idiotas tantum, aut ad adolēcentes dicuntur, sed ad doctos, & literatos, & sapientes, quos vehementer rogamus, ut magnum illum doctorem Bonauenturam imitentur, de quo hæc scripta reperimus. Nēc, ut plerique literarum scientia inflati, vilia ministeria domestica fastidiebat, sed qui vix nec nisi per obedientiam, ægrè tamen ab illorum executione coercebatur, reputantibus Prælati, indignum, si non à talibus vir egregius sequestraretur, in quo sancti Spiritus gratia habitare perspicuè cernebatur. Nec tamen vir sanctus vlla charitatis officia, ob literarias actiones prætermittebat. Sed in omnes fratres oculos intendens, si quem fortè tristem, aut professionis pœnitentem, intelligeret, tanta dulcedine in sermone conueniebat, cōsolabatur, monebat, ac confirmabat, ut nullus ab eo discederet, quin libens cœptum religionis iter persequeretur. Infirmorum præterea cura supra quàm credibile sit delectabatur, quòve grauioribus, aut contagiosis morbis grauaretur, eò magis se totum illorum obsequio applicabat. Quibus officiis cum maiorem diē partem absumeret, non eo minor erat in publicis lectionibus ac interpretationib. scripturarū, quæ tanta claritate audientibus intelligenda reddebat, ut ipse author illorū meritò videri posset. Hæc tibi. Verissimè credo: quia beatus hic doctor à cognitione rerum diuinarum nequaquam impediēbatur humilitatis obsequiis; & qui illum imitatus fuerit, nullum veræ sapientiæ impedimētum, sed potiùs eius augmentum experietur. Quia sicut fastus, & contemptus honorum operum, & superbia cæcant; ita humilitas, & simplicitas, lumen ad sapientiam continendam parant.

Snr. in vna vita.

Delecta Tom. I

SECTIO IV.

De his quæ singulis mensibus fiunt.

De eligendo adiutore per singulos menses ad profectum virtutum.

CAPVT I.

MIs, quæ per hebdomadam faciendæ sunt, duo alia obseruanda per singulos menses adiuicimus. Eorum primum est, ut cuiusque mensis exordio, Sanctum aliquè ex his, quorum Ecclesia eodem mense festa concelebrat, & commemorationem facit, in patronum, & aduocatum, & comitem ad iter vitæ spiritualis consociendum eligamus. Senior Tobias volens filium suum mittere ad recuperandam decem argenti talenta, quæ sibi à Gabelo sub chirographo debebantur, hoc primum ut prosperè omnia succederent, illi mandauit. Perge nunc, & inquire tibi aliquem fidelem virum, qui eat tecū salua mercede sua, ut dum adhuc viuo, recipias eam. Scilicet pecuniā quæ nobis est debita. Obediens filius genitorum paruit, & egressus inuenit iuuenē splendidum, (nimirum Angelum Domini) stantem præcinctum, & quasi paratum ad ambulandū. Quem accipies in

Tobias 5. 4. 5.

A comitē vitæ, non solum beneficio illius debitū requisit, sed & vxorem castissimam, & magnas diuitias cōparauit. Hic inspicio pulchrā imaginem ad exprimentum id quod nūc tractamus, delineatam. Iustus enim ad quærendam paternam hereditatem incitatur, & ei cura itineris faciendi, quo in cœlum pergat, imponitur. Indiget autem huius vitæ comite fidelissimo, qui semper protectione sua eius lateri assistat, qui discrimina insurgentia præueniat, qui modū agendi in itinere, in hospitio, & in toto decursu peregrinationis doceat, qui saluum & incolumem clientulum suum in locum quò destinatus est, ferat. Hæc autem omnino à quo melius, quàm à sancto aliquo homine vel Angelo sperabimus, cuius fors felicissima, eundē à propriarij commoditatum cura liberat: cuius charitas, & miseratio impensius ad salutem nostram procurandam prouocat: cuius sapientia, & potestas melius & efficacius nostris miseris & necessitatibus medelam afferre queat? Tu ergo si cupis viam spiritus feliciter ambulare, & in omnibus ambiguitatibus magistrum, in periculis adiutorem, & in infirmitate sustentatorem habere: Voca, ut inquit Iob, si est, qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum conuertere. Immo quia habes innumerabiles, qui tibi respondeant, qui tuas preces exaudiant, qui tibi in omni necessitate subueniant, inuoca illos, & ut feruentius & deuotius hoc facias, inuoca nunc vno mense vnum, nunc alio mense alium, qui quasi onus inter se partiantur, & te ut pupillum suæ benignitati commendatum respiciant.

Iob 5. 1.

C Sed quid facies, ut Sancti illius, quem in patronum elegisti, tutamen & protectionem obtineas? certè hæc, quæ sequuntur. Primò circa initium mensis, eo die quo sancti inter fratres distribuendi sunt, à Domino humiliter postulabis, ut sanctus ille tibi sorte obringat, ob cuius intercessionem vultuum profectum augere, & suas tibi miserationes elargiri. Et ille qui salutem tuam impensè desiderat, dabit tibi pedagogum sapientissimum, & adiutorem fortissimum, cuius ope de omnibus docearis, & à tuis hostibus protegeris. Comperietque aduersarius tuus verum etiam esse, in spiritualibus Dei templis, id est, in iustis, quod de Templo Hierosolymæ impius Heliodorus effatus est: Nam ipse qui habet in cœlis habitationem, uisitor & adiutor est loci illius, & venientes ad malè faciendum, percutit ac perdit. Ille inquam summus cœlorum Dominus, cuius est iustus visitare & defendere, militum suorum, id est, Sanctorum, ministerio, hostes ab eis arceat, ac ab omni malo defendit.

2. Mach. 3. 39.

D Secundo, Sanctum tibi ad tutelam designatum deuotè reuerenter, & cum debita gratiarum actione suscipias, non aliter ac si Dominus ipse, cuius prouidentia maiora & minora gubernantur, illum tibi in patronum assignasset. Et cum primum per tempus licuerit, te in Ecclesiam vel in cellam, vel alium locum quietum, recipies, ibique Sancto illi patrono tuo præsentem facies, tuas illi necessitates expones, & illi te deuotè commendabis. Et sicut Iacob luctabatur cum Angelo quousque ab eo benedictionem extorsit, ita & tu luctare cum illo protectore tuo, non brachiis, sed precibus, & orationum instantia, ut hanc benedictionem consequaris, quod ipse te & tua omnia sub tegmine suæ protectionis accipiat.

Gen. 32. 30.

E Tertio, Quotidie semel, aut bis aduocatum hunc tuum exorabis, ut sua protectione tibi semper assistat, ut se magistrum assequendæ perfectionis faciat, & ut se tibi in omnibus comitem præbeat. Imitare sanctum Dauidem de seipso dicentem: Leuauit oculos

Psal. 120.

oculos